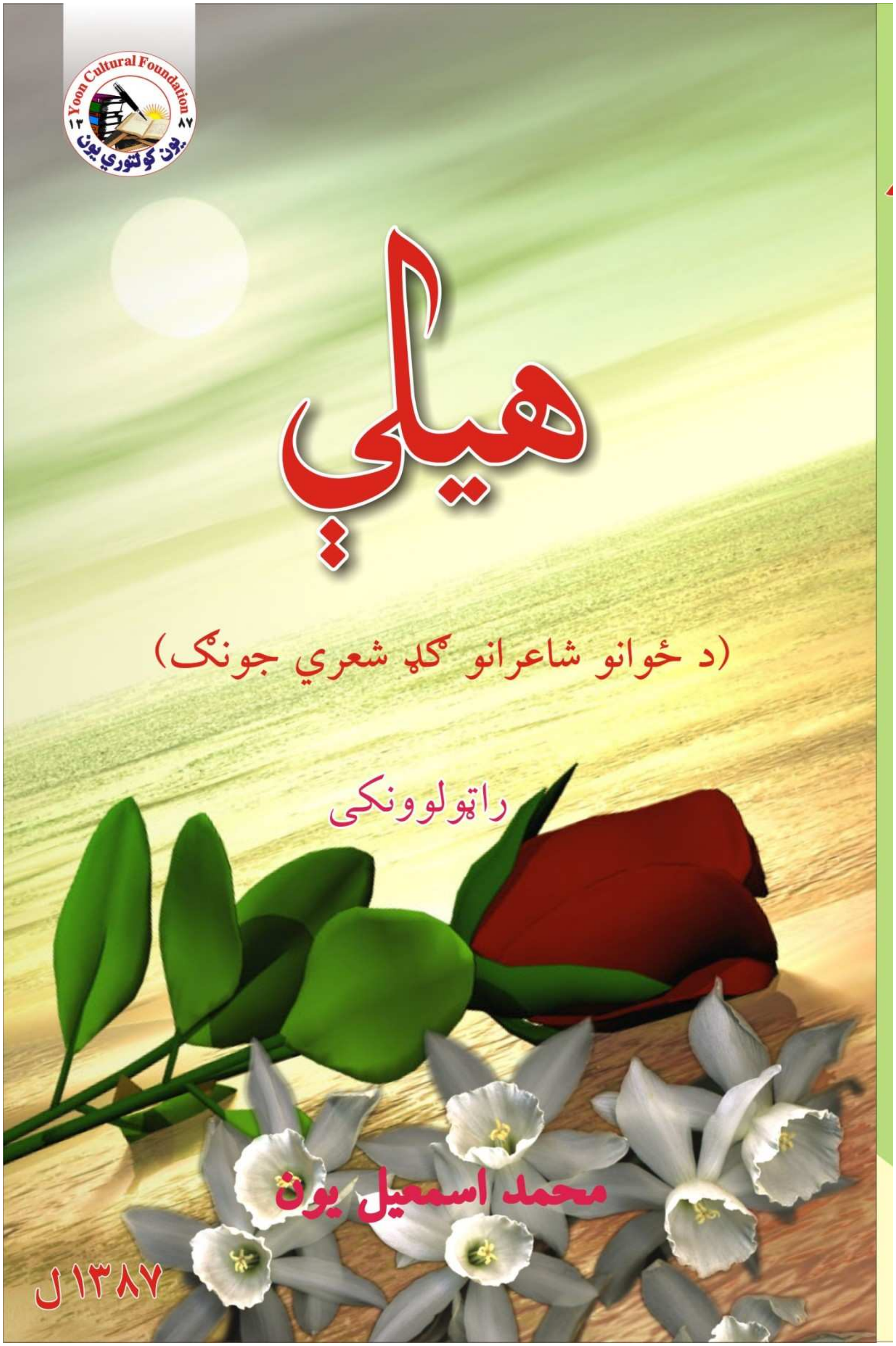

Download from: Aghalibrary.com

هیلۍ

(د ځوانو شاعرانو ګډ شعري جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

Download from: Aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	**هيلې**
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۲۷ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
دراټولوونکي پرله پسې نومره:	(۱)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۱)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

Download from: Aghalibrary.com

نيوليک

ګڼه	سرليک	مخ
۱	د ځوانو شاعرانو دا «هيلې»	۱
۲	يادښت	۲
۳	دشعر دا تنکي ګلان	۷
۴	ددې جونګ د شاعرانو لنډه پېژندګلوي	۱۲
۵	ملت	۱۴
۶	غزل	۱۶
۷	د خيال په څپو	۱۷
۸	د هوس په شونډو	۱۸
۹	غزل	۱۹
۱۰	امن او جنګ	۲۰
۱۱	د وطن مينه	۲۲
۱۲	بې ننګ زړګي ته	۲۳
۱۳	غزل	۲۵
۱۴	د حيا په اور	۲۶
۱۵	د مينې دنياګۍ	۲۸
۱۶	د خزان غېږ	۳۰
۱۷	کله نا کله	۳۲
۱۸	د محبت ګلونه	۳۳
۱۹	تپوس	۳۴

Download from: Aghalibrary.com

۲۰	د سولې لمر ته	۳۵
۲۱	غزل	۳۷
۲۲	کسات	۳۹
۲۳	د اور څپې	۴۱
۲۴	د لېمو په لار	۴۲
۲۵	دحسرت شغلې	۴۳
۲۶	غزل	۴۴
۲۷	د زړه درد	۴۵
۲۸	غزل	۴۷
۲۹	د زړه خبرې	۴۸
۳۰	غزل	۴۹
۳۱	غزل	۵۰
۳۲	غزل	۵۲
۳۳	غزل	۵۳
۳۴	غزل	۵۴
۳۵	غزل	۵۵
۳۶	پښتنې انداز	۵۷
۳۷	غزل	۵۸
۳۸	غزل	۵۹
۳۹	پښتنه مینه	۶۰
۴۰	غزل	۶۱
۴۱	دا کور یوازې ستا دی	۶۳
۴۲	غزل	۶۵

Download from: Aghalibrary.com

۴۳	د وطن هجر	۶۶
۴۴	غزل	۶۷
۴۵	غزل	۶۸
۴۶	غزل	۶۹
۴۷	غزل	۷۰
۴۸	شاهین نظر	۷۱
۴۹	غزل	۷۲
۵۰	پسرلی شو	۷۳
۵۱	غزل	۷۴
۵۲	د اوښکو پېغام	۷۵
۵۳	د محبت کلی	۷۷
۵۴	د ارمان غېږه	۷۸
۵۵	غزل	۸۰
۵۶	غزل	۸۱
۵۷	سوي سواره	۸۲
۵۸	غزل	۸۴
۵۹	غزل	۸۵
۶۰	د ښایست اثر	۸۷
۶۱	توده مینه	۸۸
۶۲	شهید ته	۸۹
۶۳	د وینو ویالې	۹۰
۶۴	امتحان	۹۱
۶۵	دکاڼو باران	۹۲

۶۶	غزل	۹۳
۶۷	کاږه کاته	۹۴
۶۸	د هیلو کاروان	۹۶
۶۹	دهیلو غوټۍ	۹۸
۷۰	ای هېواده	۱۰۰
۷۱	پښتني حیا	۱۰۲
۷۲	نرګس لیمه	۱۰۳
۷۳	کتل	۱۰۴
۷۴	آه	۱۰۵
۷۵	ازمون	۱۰۶
۷۶	د ماضي خندا	۱۰۷
۷۷	د اوښکو جنازې	۱۰۸
۷۸	متکور	۱۱۰
۷۹	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۱۱۱

د دويم چاپ سريزه:

د ځوانو شاعرانو دا ((هيلې))

د شعرونو دا جونګ چې ستاسو په لاس کې دی، دا د کوزې پښتونخوا يا لر افغانستان او بر افغانستان د ځوانو شاعرانو د شعرونو د بېلګو يوه ټولګه ده. دا ټولګه ما له نن څخه نږدې

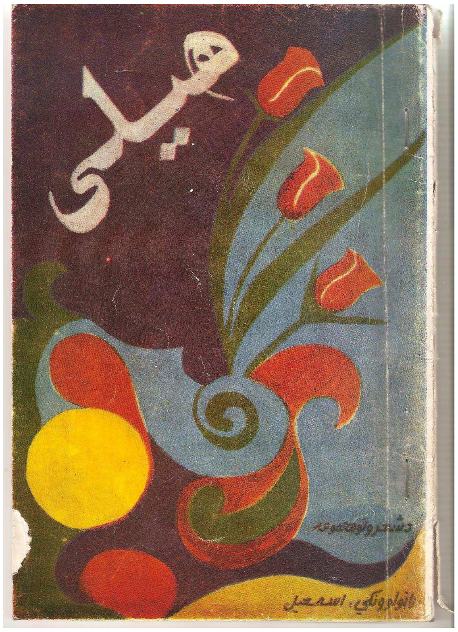

(۲۱) کاله دمخه (پر ۱۳۲۶ ل کال) راټوله کړې وه او پر ۱۳۲۷ل کال، د هغه وخت د ځوانانو سازمان له خوا د زرګونو ټوکو په شمېر چاپ شوې ده. هغه مهال زه د خوشال خان لېسې د دولسم ټولګي زده کوونکی وم او تخلص مې لاهم نه و غوره کړی.

د تعليم او تحصيل په بهير کې چې د چا د شعرونو، ليکنو او

یا بل کوم ځانګړی اثر چاپ شي، نو دومره کیف لري، چې سړی یې بل مثال نه شي وړاندې کولای، په تېره بیا په هغسې حالاتو کې چې د چاپ وسایل هم په نشت حساب و او اقتصادي تنګسیا هم تر حده زیاته وه. زه لاد خوشال خان لېسې د یوولسم ټولګي زده کوونکی وم، چې د دې لېسې د ادبي انجمن د مشر په توګه وټاکل شوم، د دوو کلونو په بهیر کې مو په لسګونو غونډې او مشاعرې جوړې کړې او په نورو ناشمېره ادبي غونډو، مشاعرو او سیمینارونو کې مو ګډون وکړ، دا مهال په خوشال خان لېسه کې د ځوانو شاعرانو داسې یوه څپه راوټوکېدله، چې د دې ښوونځي تر شمېره وتو زده کوونکو شاعرۍ او لیکوالۍ ته مخه کړه. هغه وخت د اوس په شان د شعرونو او لیکنو چاپ، عادي خبره نه وه، کتاب خو د ډېرو مطرحو او خال خال شاعرانو چاپېده، شخصي چاپخونې نه وې او په خپلو پیسو د کتابونو چاپ هم ډېر دود نه و، یوازې دولت د لیکوالو اثار چاپول او یوازې دولت ددې وس درلود، نو دا مهال د ځوانو شاعرانو د شعرونو او لیکنو چاپ، د هغوی په ادبي ژوندانه کې ډېر مثبت تاثیر درلود. د همدې دولسم ټولګي په بهیر کې ما یوه هڅه پیل کړه، د هغو ځوانو شاعرانو، چې دا مهال ما سره په لېسه او ادبي انجمن کې و، د هغو د کلام بېلګې مې غونډې کړې، تر لېسې بهر د ځینو نورو ځوانو شاعرانو؛ ښځینه وو

او نارینه وو، د کلام بېلګې مې انتخاب او همدارنګه په کوزه پښتونخوا کې د یو شمېر ځوانو شاعرانو له چاپي او ناچاپه شعري ټولګو څخه مې هم ځینې بېلګې غوره کړې او په دې ډول مې د هغه وخت د ځوانو شاعرانو د شعرونو یو غورچاڼ یا منتخب ورڅخه جوړ کړ. په دې مجموعه کې په ټولیز ډول د هغه مهال د (۴۰) تنو ځوانو شاعرانو د کلام (۷۴) بېلګې خوندي شوي، دا هغه شاعران دي، چې تر دې مهاله د یوه هم په مستقل ډول د شعرونو ټولګه نه وه چاپ شوې، خو په ځینو اخبارونو او ګډو شعري مجموعو کې یې یو یا څو شعرونه خپاره شوي وو، ځینې په کې داسې شاعران هم شته چې د لومړي ځل لپاره یې په همدې شعري جونګ کې شعرونه خوندي شوي دي. په یوه لښتلیک کې د شاعرانو د زېږېدو ځای او نېټه هم کښل شوي، چې له یو درې څلورو تنو پرته د نورو اکثره، د زېږېدو پر کال مطمین یم، خو ځینو یې چې وروسته بیا په نورو ټولګو کې خپل ځانونه معرفي کړي، د زېږېدو کال یې همغه نه دی ښودلی، چې هغه مهال یې ماته راکړی و. ددې شعري جونګ تر چاپ وروسته د شلو کلونو په بهیر کې په دې مجموعه کې ځینې راغلي شاعران اوس د ګڼو چاپي او ناچاپي اثارو خاوندان او په ټولنه کې مطـــــرح لیکوال دي، خو ځینو یې له دې فاني نړۍ نه کـــډه کړې او ځینې نور هم له خپل هېواده مهـــاجرت ته اړ شوي دي. کله

چې مې پر ۱۳۶۲ل کال کې دا شعري جونګ ترتیب کړ، نو بیا یې د چاپ په لټه کې شوم، هغه وخت په خوشال خان لېسه کې د زده کړې ترڅنګ د «درفش جوانان» اوونیزې قلمي همکار هم وم، له هغې لارې مې د هغه وخت ځوانانو سازمان ته مراجعه او د دې کتاب د چاپ هیله مې ترې وکړه، هغوی تر دې دمخه ځینې ادبي کتابونه چاپ کړي وو، خو اکثره یې په دري ژبه وو، دې کار ماته ښه پلمه په لاس راکړه، نو په ټینګار سره مې د خپلې ژبې د استحقاق له مخې د دې مجموعې چاپ پرې ومانه، هغه وخت د چاپ دا ډول عصري وسایل نه وو، هغوی دا جونګ په لاسي ټایپ، ټایپ کړ او بیا یې په افیسټ ډول، په سپین کاغذ کې چاپ کړ، د کتاب کاغذ ښه و، خو څرنګه چې متن ټایپ شوی و، نو چندان ښه نه برېښېده، خو بیا هم د هغه وخت د امکاناتو په حدودو کې یې چاپ ښه او مناسب و.

کتاب مې د ۱۳۶۶ل کال په وروستیو کې هغوی ته ورکړی و او د ۱۳۶۷ل کال په لومړیو کې، چې زه د کابل پوهنتون محصل وم، چاپ شو او په زرګونو ټوکه مې بیا ځوانو لیکوالو ته په وړیا ډول ووېشه. دا دی ددې اثر تر لومړي چاپ پوره شل کاله تېرېږي، هغه وخت زه د دولسم ټولګي زده کوونکی وم او دا دی اوس چې د ۱۳۸۷ل کال وروستۍ میاشتې دي، زه د کابل پوهنتون استاد او د پوهندوی علمي

پوري ته رسېدلی يم، دا کتاب يو ځل بيا چاپوم او د هغه وخت خاطرې او ارزښتونه بيا راتازه کوم. د تېرو شلو کلونو فرهنګي زيار او کار مې داسې په ياد دی لکه دا تېره ورځ چې تېر شوې وي. فرهنګي کار په ډېره مينه، صداقت او احساس ترسره کېږي، کومه مينه چې شل کاله دمخه له ماسره د خپل فرهنګ د غوړېدلو لپاره وه، هغه اوس هم راسره ملګرې ده او هر ځای ته راسره بدرګه روانه ده. که له فرهنګ، خپلې ژبې او خپل ملت سره د مينې زور نه وای، نو دا شلکلن فرهنګي مزل مې نه شو وهلای.

اوس چې زه د خپل تېرو فرهنګي کارونو پر بيا سمون او راټولېدنګ بوخت يم، نو د ځوانو شاعرانو دا اثر د خپل دې پيل کړي کار د لومړي اثر او هيلې په توګه يو ځل بيا خپروم، ما خپل فرهنګي کار پر «هيلې» پيل کړی او له هيلو سره به پايم، له نورو درنو ليکوالو څخه هم هيله لرم، چې تل هيله من اوسي او خپل زړه ته د نهيلۍ بلا پرېنږدي، په همدې هيله دا «هيلې» ستاسو په مخکې ږدم او د لوستلو بلنه يې درکوم.

په درناوي

پوهندوی محمد اسمعيل يون

د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۳مه

کابل- افغانستان

یادښت

اوس زموږ د هېواد د ادبیاتو په نړۍ کې د ادب ځوانې غوټۍ غوړېږي او د شعر چینې خوټېږي، چې دا کار زموږ له هیلو ډکو زړونو ته خوښي وربښي، د (هیلې) په نوم د شعرونو دغه جونګ چې ستاسو په لاس کې دی، د ګلبڼ د تنکیو سرو غونچو د خندا یوه څپه ده، چې په غوړېدو به یې زموږ امیدونه تازه او تنده به مو پرې ماته شي.

د نوي او زاړه ادب ترمنځه د نږدېوالي غښته وسیله او رابطه هم داده، چې د ځوانو شاعرانو تازه اشعار د چاپ ډګر ته راووځي، په دې لړ کې غواړو، چې د قبایلي ځلمیانو د اشعارو خوږه مجموعه، چې د ښاغلي اسمعیل له خوا راټوله شوې ده او د کوزې پښتونخوا ځوان شاعران یې هم له یاده نه دي ایستلي، د قدر وړ بولو.

د ا. ځ. د. س. مرکزي کمېټه به په راتلونکي کې هم د لرې او برې پښتونخوا، د ځوانو شاعرانو او لیکوالو د استعدادونو د غوړېدلو په هیله، د داسې شان مجموعو په خپرولو کې خپل هاند او هڅه ونه سپموي.

په دې هیله چې زموږ د ادبیاتو په ګلبڼ کې د ځوانو شاعرانو ګرمه وینه وچلېږي، خپلې خبرې پای ته رسوم.

په درنښت
د ا. ځ. د. س. مرکزي کمېټه

د شعر دا تنکي ګلان

د شعرونو دا مجموعه، زموږ د ګران هېواد افغانستان او پښتونخوا د یو شمېر ځوانو او تنکیو شاعرانو او ناظمانو شعرونه او نظمونه په غېږ کې نیسي. بې له شکه، دا اثر به د برو او لرو ولسونو له پیوستون سره مرسته وکړي او د ځوانو شاعرانو په تشویق کې به بې اغېزې نه وي.

د دې مجموعې موضوعات، عشقي، ملي، اجتماعي او انتقادي دي، خو د فورم له پلوه زیاتره په غزل کې راځي، ازاد شعرونه او نظمونه هم لري.

په دغه مجموعه کې هڅه شوې ده، چې په لومړي ګام کې د هغو کسانو شعرونه او نظمونه راټول شي، چې تراوسه پورې یې زموږ په مطبوعاتو کې د چاپ او نشر لږ چانس موندلی دی. زموږ په عقیده، مطبوعات د ځوانانو د استعدادونو د روزنې او ودې ډېره ښه وسیله ده، مطبوعاتي نړۍ د زده کړې ځای او د ځوانو هیلو د غوړېدو ډېره غوره سرچینه ده. په دغه پراخه جهان کې شاعران او ادیبان نه یوازې د ادبي مالیارانو په توګه د ګلو کر کوي، بلکې د دغې زړه راښکونکې دنیا له څپاند سیند څخه یو یو څاڅکی هم راپورته کوي او خپله تنده پرې ماتوي.

ادبي نقادان دنده لري، چې د ځوانو شاعرانو پر شعرونو د دې پرنسيپ له مخې چې څنګه يې بايد وليکي!؟ ښوونيزه کره کتنه وکړي. د لوناچارسکي د وينا له مخې: «نقادان د ليکوالو او شاعرانو استادان دي، خو دوی حق نه لري، چې ځانونه استادان وبولي، ځکه چې که له ادبي نقادانو څخه په نقد کې تېروتنه وشي، نو همدغه شاعران تر بل هر چا څخه زيات د هغوی تېروتنې ورسمولای شي!» زه دغو شاعرانو ته په عمومي ډول سپارښتنه کوم، چې د هېواد د مجربو او نوښتګرو شاعرانو شعرونه په ژوره توګه ولولي او د نړۍ د هغو شاعرانو اثار هم مطالعه کړي، چې په پښتو او دري ژبو ژباړل شوي دي. زموږ د ګران هېواد ځوان شاعران او ليکوال بايد يوه ګړۍ هم د کرغېړنو افکارو په چاپېريال کې ونه اوسي، ځکه هغوی يې په پراوونو شاته پرېږدي، د نمونې په توګه: که کوم شاعر خپله ټوله شاعري يوازې او يوازې د يوې نجلۍ د ښکلا لپاره وقف کړي، نو هغه به نه يوازې د ځورېدلو پرګنو پر وړاندې خپل تاريخي رسالت لکه څنګه چې ښايي هماغسې سرته نه وي رسولای، بلکې په جرئت سره دا ويلای شو، چې د تکامل له بهير څخه به په پراوونو ببرته پاتې وي او بايد د خپلې شاعرۍ پر سرنوشت باندې له سره غور وکړي او د وخت او زمان له هيلو او غوښتنو سره سم پيوند ورکړي. زموږ عقيده دا ده، چې داسې شاعران دې د

خوبانو ښکلا وستايي، خو خپل لوڅ او بربنډ ولسونه دې هم نه هېروي. په دې ارتباط کارل مارکس څه ښه وايي: ((که چېرې څوک يوازې د ځان لپاره کار وکړي، ښايي لوړ شاعر، د پوهې څښتن او نامتو شخص شي، مګر هېڅکله نه شي کولای چې بشپړ شخص او په رښتيني توګه ستر وي!)).

کارل مارکس: ((په استثمار ګره ټولنه کې ترقي له يوه کرکجن اوږپالونکي رب النوع سره تشبه کوله، چې نه يې غوښتل خپل نوشادر د مړو له کوپړيو پرته په بل شي کې وڅښي!)) تاريخ ددې خبرې شاهد دی، چې کلونه کلونه او حتی په پېړيو يو شمېر شاعران او ليکوال د پاچايانو، سپاه سالارانو او شاهانه دربارونو په خدمت کې وو، خو د خلکو د پرګنو نه ايلېدونکې ارادې ته يې په خپلو ايجادياتو کې ځای ور نه کړ او له دې نه بې خبره وو، چې د ولس د ځپل شويو ارادو او هيلو انعکاس هغه تلپاتې پيغام دی، چې د خلکو شاعر يې د تل لپاره له ځانه سره لري. دوی په دې هم نه پوهېدل او که پوهېدل نه يې غوښتل چې رښتينی قدرت په وسلو او د شاهانو په تاجونو کې نه، بلکې د ببوزلو پرګنو په لوړ او اوچت مقام کې پروت دی.

د ژمنو شاعرانو افکار که د زمانې په کړلېچونو کې په تيره هم واچول شي، نو د شنه کېدلو او غوړېدلو امکانات يې ډېر او د تل لپاره به د وخت او زمان په سرو منګولو کې د سرو

جنډو په څېر ورېږي او وځلېږي، ځکه تاريخ پر هغوی باندې د صحت مهر لګولی دی او تر پايه پورې به د مهربانۍ مور په شان په خپله پسته، خو له حوادثو څخه په ډکه غېږ کې ځای ورکړي. هېڅ ډول بې بنسټه تورونه به د هغوی پر ورين تندي باندې د مړو ايرو ګرد هم ونه شي پاشلی او دا ځکه چې دا د خلکو مال دی او د هغوی پرون، نن او سبا پورې تړلی دی، نو ځکه يې له لاسه هم نه ورکوي او د بلې ډيوې غوندې يې وړانګې لاپسې خورېږي، تر پولو او سرحدونو څخه اوړي او د ځمکې د کُرې د هر ګوټ تيارې رڼا کوي. دا د شعري نړۍ يو اړخ دی.

ددې په مقابل کې زموږ د معاصر شعر او ادب په ځوانه ادبي پروسه کې منفي تمايلاتو او بېګانه پديدو، نه يوازې زموږ نوی او مترقي شعر او ادب خوږ او ښکلی نه کړ، بلکې خپل ناولی سيوری يې هم پرې وغوړځاوه.

د هر ملت د مترقي ادبياتو په بهير کې منفي تمايلات ددې سبب کېږي، چې د هغې دورې ادبيات په موقتي توګه په ولس کې تجريد کړي او د هماغې ادبي دورې جريان د بې لارۍ لور ته سوق کړي. د دې لپاره چې زموږ ځوان شاعران او اديبان د بېګانه پديدو ښکار نه شي او د هغوی له پيروۍ څخه ځان وژغوري، نو بايد د سبا په هيله د خپل شعر په بڼ کې بې مېوې نيالګی کېننوي او بايد د هغه چا په شان هم نه

شي چې د اوبو په ډکه وياله کې د تېرېدلو لپاره يوازې څو لوتې وغورځوي او يو ځلې پرې تېر شي، خو د دويم ځل لپاره نه دده په درد خوري او نه هم د نورو لارويانو!

په هر حال مهمه خبره داده چې د «درفش جوانان» نشراتي موسسې تقريباً د خپل (۸) کلن نشراتي کار په ترڅ کې د لومړي ځل لپاره د يوې ځانګړې پښتو مجموعې د خپرېدو لپاره تکل کړی دی، نو ځکه يې دغه کار د ستاينې وړ بولو.

موږ چمتو يو چې په راتلونکي کې ډېر ارزښتناک اثار د درفش جوانان د نشراتي موسسې د مسوولينو په واک کې ورکړو، څو يې دغه موسسه په خپل وخت کې د مينه والو خدمت ته وړاندې کړي. همدا راز د دې مجموعې د ترتيبوونکي ځوان شاعر اسمعيل زيار ګټور بولو او د نېکو هڅو پلوی يې کوو.

په مينه

محمد نبي صلاحي

د هغو شاعرانو لنډه پېژندګلوي چې په دې شعري جونګ کې شامل دي:

ګڼه	نوم	د زېږېدو کال	د زېږېدو ځای
۱	عبدالمالک بېکسیار	۱۳۴۰ل	میدان وردګ
۲	الله داد روښان	۱۳۴۴ل	ژوب
۳	کریمه لمبه	۱۳۳۹ل	کونړ
۴	اختر خوشال	۱۳۴۵ل	جنوبي پښتونخوا کوټه
۵	صفیه صدیقي	۱۳۴۲ل	ننګرهار
۶	محمد ریاض	۱۳۴۳ل	پېښور
۷	ممتاز	۱۳۴۵ل	کونړ
۸	نادیه مینه	۱۳۵۱ل	ننګرهار
۹	فیروزشاه	۱۳۴۵ل	سوات
۱۰	صدیق الله بدر	۱۳۵۲ل	ننګرهار
۱۱	محب الله خپلواک	۱۳۴۹ل	کونړ
۱۲	زهره څپه	۱۳۵۱ل	میدان وردګ
۱۳	محمد یوسف قدردان	۱۳۴۳ل	جنوبي پښتونخوا پښین
۱۴	جمشید	۱۳۵۰ل	کونړ
۱۵	علم	۱۳۴۳ل	غزني
۱۶	پلوشه ساپۍ	۱۳۴۳ل	لغمان
۱۷	تېمورشاه بهار	۱۳۴۳ل	جنوبي پښتونخوا لورلايي
۱۸	عطامحمد	۱۳۵۰ل	کونړ
۱۹	عبدالله پانوس	۱۳۴۹ل	کونړ

۲۰	شفيق احمد بدر	۱۳۴۹	جنوبي پښتونخوا-لورلايي
۲۱	ساجده عبدالله	۱۳۴۹ل	لوګر
۲۲	حبيب الرحمن قربانخېل	۱۳۴۸ل	غزني
۲۳	عبدالغني مبارز	۱۳۴۲ل	جنوبي پښتونخوا-لورلايي
۲۴	محمد ظفر تڼی	۱۳۴۹ل	خوست
۲۵	ملوک هوس	۱۳۴۵ل	باجوړ
۲۶	فيض محمد شهزاد	۱۳۴۲ل	پښين
۲۷	ظاهرشاه ظاهر	۱۳۴۹ل	کونړ
۲۸	احمد تکل	۱۳۴۳ل	وردګ
۲۹	فريده هوډ	۱۳۴۰ل	ننګرهار
۳۰	سرزمين اسرار	۱۳۴۳ل	سوات
۳۱	ملالۍ ساپۍ	۱۳۴۵ل	کاپيسا
۳۲	فيض محمد تصور	۱۳۴۵ل	کونړ
۳۳	عطيه افق	۱۳۴۴ل	کندهار
۳۴	امان الله غلجی	۱۳۴۵ل	ګومل
۳۵	عالم زېب	۱۳۴۶ل	سوات
۳۶	لعل پاچا	۱۳۵۰ل	ننګرهار
۳۷	محمد قاسم هيله من	۱۳۴۰ل	ننګرهار
۳۸	لاهور ټکر	۱۳۴۰ل	خوست
۳۹	شفيقه رڼا	۱۳۴۰ل	کندهار
۴۰	اسمعيل	۱۳۴۶ل	لغمان

ملت

ثنګه په سوچو يې کړم ناز دې له خندا سره
جوړ له لوړو غرو يې کړم ناز دې له خندا سره

نن چې د اغيار پلو، سترګو کې موسکی شولې
دود د سپېلنو يې کړم ناز دې له خندا سره

ځيرې ګرېوان، وينې مې خپل، پردی، اشنا او يار
شمار په لېونو يې کړم ناز دې له خندا سره

سرې سترګې مې نه ګورې، نښه د عمرو شوګير
ډوب په نيمو شپو يې کړم ناز دې له خندا سره

هيڅ په خود کې نه يمه، ګرځم بېګانه له ځان
خدايږو د پردو يې کړم ناز دې له خندا سره

څه چارې دې وکړې را، وړم چې ناز د کس ناکس
څنګه بې پښتو يې کړم ناز دې له خندا سره

اوس نو راته خانده ته، څو چې دې هوس کېږي
سر په زنګونو يې کړم ناز دې له خندا سره

دا په بېکسيار باندې، ستا منت د عمر شو
ګډ په غزلو يې کړم ناز دې له خندا سره.

عبدالمالک بېکسيار

غزل

راګوري چې قدم ږدمه په څوکو د ازغو
پرهر د زړګي سم ږدمه په څوکو د ازغو

سپرليه چې بيا نه کړې ګل په وينو کې غرقاب
ورځمه پرې قسم ږدمه په څوکو د ازغو

چې هر واري درګورمه اشنا زخمي سينه
د ګل په څېر هردم ږدمه په څوکو د ازغو

لااوس هم په نظر ويشتلی زړه وايم چې روغ
ساده يمه ملهم ږدمه په څوکو د ازغو.

رقيبه د ارمان ځلي ته څېرېږم بېکسيار
خپل ژوند کې يو وخت هم ږدمه په څوکو د ازغو

عبدالمالک بېکسيار

د خیال په څنګ

ګوره زړه د خیال په څنګ مه زانګه
هسې د وصال په څنګ مه زانګه

ستړی تصور مې درختی نه شي
بس نو د هلال په څنګ مه زانګه
غېږ کې به دې خدایږو که څوک ونیسي
هسې د وبال په څنګ مه زانګه
ځنډ به دې نظره وهي ګرد غوندې
ګلې د مسال په څنګ مه زانګه

روغ یې بېکسیاره کړې په مړو حساب
ډېر د چاپېریال په څنګ مه زانګه.

عبدالمالک بېکسیار

د هوس په شونډو

تا د سرو ګلو په ساحل کې
د وږمو په اوږو
سرې تلې ایښې نرمې
او د غوټو په ژبه
د څپو مستې نغمې
تکرار وي په ناز ناز
او
د انکار په سترګو برندې برندې
ګوري اوبه اوبه
مینو زړو کې
د سترو هیلو پښېمان جهیل ته
او لکه شوي چې وي
د خوشالو جام له ازله یو د تا په برخه
په لاهو شوو
باندې خاندې د هوس په شونډو

عبدالمالک بېکسیار

غزل

ناست یم غمزده نن د اشنا غزل لیکم
ګورم یې تصویر ته په ژړا غزل لیکم

د مینې کور ودان و په کې ګرځېدم خوشال
اوس وران د مینې کور شو چې تنها غزل لیکم
په ښار کلي کوڅه کې پسې ګرځم شاوخوا
وفا نه شته مجبور یم په جفا غزل لیکم
ته زما د سترګو تور او د زړه سر یې دلربا
له تا مې ګیله نه شته په دنیا غزل لیکم
ګرېوان مې تراټې تراټې شو په اوښکو باندې لوند
په سرو ګلو ژړېږم په ژړا غزل لیکم

اخر به پرې یادېږم زه روښان دلته ضرور
پر وخت د زنکدن باندې چې ستا غزل لیکم.

الله داد روښان

امن او جنګ

باز: زه یو سور شهباز یمه لوړ په پرازونو کې
ته سپینه کوتره یې کښته په سیلونو کې

کوتره: ګرځمه په تړو کې پل په اسمان وینم ستا
ځکه اوس پرواز کوم زه په دې دښتونو کې
زه یاغي کوتره یم هېڅ څوک مې نیوی نه شي
ځکه الوتل کوم لوړو غرو رغونو کې

باز: دا خوني پنجه به زه ستا په وینو سره کړمه
بیا به الوتل نه کړې هېڅکله په غرونو کې

کوتره: زه د سولې لور یمه لوړ مې دی ارمان همېش
څوک چې ځغلي ما پسې مري به ارمانونو کې

باز: امن امن څه کوم امن د بېوسو کار
زه خو هغه باز يمه ځای مې دی په غرونو کې

کوتره: ډېر په ځان مغرور يې ته، سر په سر سرونه شته
چا چې سوله نه غوښته وسول په اورونو کې

باز: هر څو که نعرې کړې ته نعرې دې څوک نه اوري
لاړه به له مانه شې ته په اسمانونو کې

کوتره: واوره ای روښانه ته، زور او ظلم پای لري
زه د امن چغې کړم ټولو ولسونو کې.

الله داد روښان

د وطن مینه

چې په درد د خپل وطن هرڅوک سوزېږي
ژوندي پايي که ظاهر کې فنا کېږي

چې مين وي د وطن په کاڼو، بوټو
قرباني، ته د فرهاد غوندې درېږي
چې شهيد شي د وطن په خدمتونو
نوم يې تل په تاريخونو کې ځلېږي
سزاوار د دغې مينې هغه څوک دی
چې په مينه د وطن سر نه تېرېږي
د وصال شپه کې شهيد تابوت چې راوړي
مېړنو کې قهرمان اتل يادېږي

کريمه به قهرمان شعرونه ليکم
اتلوالـه اتلانو ته رسېږي.

کريمه لمبه

بې ننګ زړګي ته

زمــا ملګــري د پنجــاب پــه زولنــو کــې پراتــه
بې ننګ زړګيـه ستا فکرونه شونډو سرو کې پراته

شـونډې بـه څـه کړم چې د خپلـو خلکـو وينې وينم
پښــتنې خوينــدې سـر ســرتورې بــې پړونــې ويــنم

زمـا د خوينـدو عزتونـه د بـل پـه پښـو کـې پراتـه
بې ننګ زړګيـه ستا فکرونه شونډو سرو کې پراته

چـا چـې پـه ژونـد کـې يـو ارمـان د ازادۍ درلـوده
د پښــتونخوا د لــوی وطــن د خپلــواکۍ درلــوده

هغه ملګري بې کفنه هديرو کې پراته
بې ننګ زړګيه ستا فکرونه شونډو سرو کې پراته

څوک چې په خپل ښکلي وطن کې د بل چا نوکر وي
په خپل شتمن وطن کې وږي له هر څه نهر وي

وايم د هغو دي هر څه په جنګېدو کې پراته
بې ننګ زړګيه ستا فکرونه شونډو سرو کې پراته

اختر خوشال

غزل

ستا د حسن تقاضې دي شي به تېرې
دا څو ورځې دې نخرې دي شي به تېرې

دا بې تاجه پاچاهي به دې په شا شي
د غرور دې دا څو شپې دي شي به تېرې
په ژړا او په فریاد درته شوم ویلې
هر نفس کې مې ګیلې دي شي به تېرې
افغان سر مې سرو ګولیو ته ټیټ نه شو
خیر که تا ته مې سجدې دي شي به تېرې
ساقي مستې پیالې ورکړه چې نشه شي
د خوښۍ یې دا شېبې دي شي به تېرې

ستا ښکارې سترګې مې ښکار کړې زه خوشال یم
دا د مینې مرحلې دي شي به تېرې.

اختر خوشال

د حیا په اور

د یو اختر په ورځې
له انتظاره لرې
سترګه په سترګه شولو
ما خو هم ستا په سترګو
خواږه، خواږه خیالي خوبونه لیدل
په دواړو سترګو کې مو
د زړه درزا جوته
خو!

زما له بده بخته
دونه حیا په پښتنه غېږه کې
بېواکه ونغښتله
هله مې سترګې د حیا له اوره
لکه د شمعې ویلې شوې اوښکې
پر ځمکه پرېوتلې
پرهر په زړه پاتې شو
ځکه مې تاته د اختر د ورځې
مبارکي ونه ویل!.

صفیه صدیقي

د مینې دنیاګۍ

همـدا چـې پـه سـینه کـې مـې غمونـه نـه ځـایېږي
د سـترګو پـه کاسـو کـې مـې اورونـه نـه ځـایېږي

ګرېـوان اختیـار بـا یللی مـې سـیلو تـه دی د اوښـکو
ماشـوم زړه کـې مـې خـدایږو دا رنځونـه نـه ځـایېږي

رېبـاره یـار تـه وایـه چـې د خـدای لپـاره راشـه
محـل کـې مـې د مینـې پېغورونـه نـه ځـایېږي

تصویر د چا د عشق مې تصور کې ځای پر ځای دی
دا ځکـه مـې پـه سر کـې نـور فکرونـه نـه ځـایېږي

کـه سـل راتـه عـالم د لېونـو پـه سـترګه ګـوري
د مینـې لېوتـوب کـې مـې عقلونـه نـه ځـایېږي

دا ولـې مـا پـه مينـه کـې ملګـرو ګرمـه بـولئ
رښـتينې دنيـاګۍ کـې مـې رسـمونه نـه ځـايږي

پـرون چـې مـې اشـنا راتـه وعـده د ديـدن راکـړه
د زلفـو پـه کمڅـو کـې مـې ګلونـه نـه ځـايږي

چـې مـاتې هتکـړۍ مې کـړې د مينـې پـروا نـه شـته
خـاطر د لېونـو کـې مـې جېلونـه نـه ځـايږي

سـرخې ويـنم شـفق کـې دا يـې زړه پـه مـا سـېزلی
پـه شـعر د صـفيې کـې نـور غمونـه نـه ځـايږي.

صفيه صديقي

د خزان غېږ

تـا چــې یادومــه نــو ګرېــوان پــه اوښــکو ولامبــي
یــاره انتظـا کــې دې هجــران پــه اوښــکو ولامبــي

واخلـه ژونـده واخلـه سـتا خوښـي شـه مبـارک درتـه
پرېږده چې سینه کې مې خپګـان پـه اوښـکو ولامبي

دې زاړه ګوګــل کــې دي زړې زړې کیســې پرتــې
ځـوانې شـئ ای هیلـو چې حیـران پـه اوښـکو ولامبي

تــا بــه پــه ګرېــوان یــا د وربــل لــه پاســه وســاتم
پټ پـه زړه کې ښـه یې چې ګـلان پـه اوښـکو ولامبي

پرېږده چې مې مينه د هر چا په زړه کې وغورځي
پرېږده حسرتو کې مې اسمان په اوښکو ولامبي

پرېږده چې دا څيرې ګرېوان نور هم پسې څيرې کړم
څو سوي ګوګل کې مې ارمان په اوښکو ولامبي

ګل د پسرلي وم د خزان په غېږ کې مړاوی شوم
پرخه د سهار شه چې خزان په اوښکو ولامبي.

صفيه صديقي

کله نا کله

په زړه کې د لیمو چې اوسېدي کله نا کله
د اوښکو په باران به لمبېدي کله نا کله

که هلته به ځای نه و د زړه کور کې به مېشته وې
توپان کې د اهونو ورکېدي کله نا کله
ارمان چې دي د هجر تورو شپو ته تنها پرېښوم
که نه زما ترخنګ به سوځېدي کله نا کله
شي شپه په سودا تېره او سپېدو ته مې نظر وي
په سترګو کې چې هلته خندېدي کله نا کله

اشنا چې مې منلې جفا ګاني خپه نه وم
له هجره به مې اوښکې بهېدي کله نا کله.

صفیه صدیقي

د محبت ګلونه

مالي ګلونه کره
په هغو زړونو کې چې
د شاړو دښتو په شان، وچې سپېرې پرتې دي
په څېر د کاڼو دي، دوی چې الفت نه پېژني
د دغو کلکو زړونو، ددې سپېرو ډاګونو
هوا بدله کړه ته، فضا بدله کړه ته
ورته رڼا وبښه د رنګارنګ ګلونو
بیا به یو لاس شو سره
کاڼي به وچوو موږ
د هغو زړونو شاړو دښتو ته به
د محبت له ویالې، اوبه په لپو راوړو
بیا به خړوب شي هغه
په کې به وټوکېږي
د محبت ګلونه.

صفیه صدیقي

تپوس

ستر گو نه دي وپوښته دا کتل څه دي؟
غشي په گوگل زما سر په سر ويشتل څه دي؟

ستا د محبت په تور ښه شوه چې تورنه شوم
ستر گه د سبا ښه يم اوس نو پتېدل څه دي
چا ويلې چې ستا د عشق، گل راشوکوی نه شم
سر په سر گلونه مې ياره په وربل څه دي؟
رنځ د خوږې مينې دې پټ په زړه کې ساتمه
اوښکو ته حيرانه يم داسې وير کول څه دي؟
پرخه شومه پرېوتم پښو ته دې اشنا پرون
خاورې شوم ايرې شومه اوس دې نو ژړل څه دي؟

زړه د صفيې درته پټې دعاگانې کړي
لوړ همت مې لوړ ښه دی جار باندې ويل څه دي؟

صفيه صديقي

د سولې لمر ته

ته راته خاندې خاندې
شونډې موسکۍ دې وینم
دا ستا په سترګو کې یو زېری د خوښۍ وینمه
ښایي چې ماته یې پیغام راوړی
ښایي چې ماته یې د اوږد ویر انجام راوړی
که نه خو دا سترګې غمجنې وې تل
که نه خو دا زړګی غمجن و مدام
که نه خو جنګ و تل جګړه وه
د ګولیو ډارونکی غږ و
که نه خو ویر و تل ماتم و او ژړاوې به وې
تل به ځوانان په وینو رنګ و دلته
تل به وې بورې او ویر جنې میندې

دلته وې کونډې يتيمان بې شمېره
دلته خوښي
دلته خندا
هېڅ نه وه
اوس چې ته خاندې، خاندې
شونډې موسکۍ دې وينم
دلته د جنګ ورځې ختمېږي نورې
ځکه ددې وطن د مور په غېږ کې
هر ځوک چې وينمه په شونډو يې
د سولې نغمه
خوره، خوره ښکاري.

صفيه صديقي

غزل

ګـران د بېلتـــون راتـــه وختونـــه ښـــکاري
پـــر زړه زمـــا ســـوي داغونـــه ښـــکاري

دا ســـــتا د مینـــــې د خـــــاطر لپـــــاره
ماتـــه خارونـــه هـــم ګلونـــه ښـــکاري

خـــدایږو یـــوه کـــه مـــې ارزو پـــوره شـــي
د حســـن نیـــت کـــه فرېبونـــه ښـــکاري

چـــې پـــه کـــې ســـتا د ښـــکلا ذکـــر راځـــي
ځکـــه خـــوارږه مـــې ټـــول شـــعرونه ښـــکاري

چـــې نظـــر وكـــړم لېـــونی مینـــې تـــه
خوشـــې عبـــث راتـــه خوبونـــه ښـــكاري

چـــې وړي دیـــدن اوس د اغیـــار كلـــي تـــه
خـــاوري بـــه خـــود زمـــا امیدونـــه ښـــكاري

نراشـــه ورشـــه د یـــادونو چـــم تـــه
ثـــه دي پـــه زړه كـــې نـــن خیالونـــه ښـــكاري.

محمد ریاض نراش

کسات

زه د ارزو په مخ
د زخمي ژوبل شهید شوي احساس
له نا امیده او نا ښادو
وینو
یو څو خالونه کېږدم
خو ته حسرت یې
د غرور په الماسینو نوکو
د چا د مکر د تسل لپاره
بې لوره وشپېلوې
بیا د خیال
د ناوې

سپېرې، زړې ډولۍ ته
په کوم نظر وګورې
او په کړس، کړس وخاندې
خو
رنګ دې ژېړ شي
ژړغونې شې ته!

ممتاز

د اور ځپې

ما د لمرین حسن د اور په ځپو
د پېغلو، پېغلو او ناښادو هیلو
د بې درملو نامرادو ارمانو په خاطر
لکه
لیتکی
ځان ډوبول غوښتل
خو
د بې لورې
او بدنامې بوډۍ
د تورې شپې بچیو
زموږ په کلي
د سکروټو باران ووراوه
او
ان کوڅه کې
د حسرت په ځاځکو وځځېدم.

ممتاز

د لېمو په لار

په مینه کې مجنون شه د فکرو په لاره مه ځه
منصور شه ابدي شه د شېبو په لاره مه ځه

د سرو شونډو موسکا شه په هوس، هوس مې ښکل کړه
احساسه لېونیه! د لېمو په لاره مه ځه
د شمعې ځنګ کې کېنه ژوند کول ورځنې زده کړه
پتنګه ځوانیمرګه د لمبو په لاره مه ځه
قدم ګوره پښتون رډه چې ګودر د پښتنو دی
غروره! ماتوي دې د پردو په لاره مه ځه
د مینې سرو لمبو ته له تکل سره رادانګه
تنکیه! ګلالیه د نخرو په لاره مه ځه

خفه نه شې ګرېوانه زړه حره د قلندر ده
غمونه چې راتله نو د ګیلو په لاره مه ځه.

ممتاز

د حسرت شغلې

کلـــه منـــزل کلـــه ډیـــوې وســـوزي
کلـــه شـــفق کلـــه ســـپېدې وســـوزي

د حیـــرت تـــاو کـــې د حســـرت د شـــغلو
کلـــه لمبـــې کلـــه ایـــرې وســـوزي
فطـــرت یـــې ســـیزي د غربـــت پـــه لوګـــو
کلـــه نصـــیب کلـــه وعـــدې وســـوزي
حســـنه! چـــې تـــا پـــه مـــړو کتـــو وویـنـــې
عشـــق اوریـــن شـــي ارادې وســـوزي
د وخـــت نـــادودو کـــړم لـــوګی غـــرور تـــه
کلـــه مـــې ســـر کلـــه پښـــې وســـوزي
چـــې د حســـرت د خیـــال کـــوڅې تـــه درشـــي
زمـــا د ذهـــن زلزلـــې وســـوزي

د احساس سترګو کې تکذیب تهذیب شي
تـــالو مـــې وچ شـــي او ګیلـــې وســـوزي.

ممتاز

غزل

د درد په هر یو تال کې مې ښکاره شه ته اشنا
ستي ستي زړګي ته مې نغمه شه ته اشنا

د تا د یاراني غمونه ډېر لرم په زړه
لیدو ته یې لږ شان په تماشه شه ته اشنا

نشه د میو شرم کړي نشو نه ستا د عشق
د زړه د عشق دیره کې مې مېلمه شه ته اشنا

د مینې په انګار زه مینه اوړم ستا په عشق
امید او ارمانو ته مې اسره شه ته اشنا.

نادیه مینه
۱۸/۸/۱۳۶۶

د زړه درد

د زړه درد مې لاړیاتېږي حیرانېږم
له دې خپلې بې خبرۍ نه، نه خبرېږم

ستا د زړه د تور توپانه نه دارېږم
زه پښتون یم د ننګ اور کې خوشالېږم

د خپل وار چې منتظر وم وار زما دی
او زما د وار نه ټول جهان اګاه دی

ما کلونه ستا تر جبر لاندې تېر کړل
تا بچي مې د اولس یتیمان ډېر کړل

ولې تا د پښتون دا روایت هېر کړل
دښمنانو کله هم پښتانه زېر کړل؟

ګورئ ورونو دی چې نن زما په خوا دی
ده ویل به دا کافر د پښتونخوا دی

نن زړګی مې د پښتون په درزېدو دی
چې له خوبه مې هر ځوان په ویښېدو دی

له وطنه مې دښمن په تښتېدو دی
کړئ پرې چغې اباسین په خندېدو دی

په چمن کې چې هر ګل یې په خندا دی
ای فیروزه دغه ښکلی وطن ستا دی.

فیروزشاه

غزل

بخت مې د مینې هسې خوار وینم
اغیار په ښنګ کې چې د یار وینم

زړه په ګوګل کې ناقراره شي لا
یار مې په لار چې د اغیار وینم

هر څه به تېر شي خو زما زړګیه!
خیر که خندا د عشق په دار وینم

لکه بلبل د ګل په مینه باندې
مدام سینه کې د ګل خار وینم

بدره! دا ستا د امیدونو کور کې
د سرو ګلونو سور بهار وینم.

صدیق الله بدر
۱۳۶۶ جدي

د زړه خبرې

چې راته کله کړې په خوله خبرې
ماته معلومې شي د زړه خبرې

وړوکی نه یم چې به هېره شې ته
هېرېدل تل وي د واړه خبرې

وړی دا ستا د مینې موږ به نه شي
مینه کې نه کړم د ماړه خبرې

وایم چې تل وای خوا په خوا راسره
چې مو کولای د هر څه خبرې

مین زړګی چې راته نه ژړوي
بدره مه کړه د بېلتانه خبرې.

صدیق الله بدر
۱/۱۰/۱۳۶۲

غزل

زه چې شرابي يم له نشو سره ملګرى يم
يم چې مين شوى شونډو سرو سره ملګرى يم

ماته د دوزخ د لمبو څله يادونه کړې
دلته د جانان د مخ شغلو سره ملګرى يم

لار د ژوندانه مې له غمونو سره ستړې ده
ځکه تل د ژوند له اندېښنو سره ملګرى يم

څم چې د ساقي د حال پوښتنه خو هم وکړمه
تل يې له نشو ډکو جامو سره ملګرى يم

راز زما د مينې چې په زړه کې تل ساتي بدره
هسې له راز ډکو زمانو سره ملګرى يم.

صديق الله بدر

غزل

د حسن تال ته ورختمه زنګېدمه په کې
د ګړنګونو به لوېدمه مګر تلمه په کې

د چا په ناز خندا خرد له مانه لاس واخیسته
د جنون اور کې سوزېدمه اوسېدمه په کې

د زړه په وینو ګوره هسې اوښکه ځان بدلوي
د ګرېوان ډنډ کې ډوبېدمه ورکېدمه په کې

د هجر ګوتو یې زما د زړه ارمان ځیرې کړ
سر په صحرا به ګرځېدمه کړېدمه په کې

ساقي پیالې دې ډکوه چې نن یې وار راغلی
ډېر یې په تمه تاوېدمه ځورېدمه په کې

دا ستا د عشق په سوزونکي اورنۍ بټۍ کې
لکه نینه به جګېدمه لګېدمه په کې

دا د ارزو د شونډو سره دي چې پرهر ښکلوي
د حسرت اوښکې پاکومه خندومه په کې

ستا د رخسار او اننګو له قاروني خزانې
خالي کچکول راووتمه ژړېدمه په کې.

محب الله خپلواک
۴/۳/۱۳۶۲

غزل

اسـمان تـه زه د خيـال پـه سـر درو کـې وخـتم
سـپين مـخ تـه د اشـنا چـې پـه کمڅـو کـې وخـتم

تـوبې خـو مـې زاهـد تـه لـه پخـوا نـه وې وېسـتلې
تقـدير دی چـې پـه ليکـه د پيـالو کـې وخـتم

پښتو غيرتي هوډ به مې هېڅ وخت تغير ونه کړي
منـزل تـه کـه پـه څوکـو د چـړو کـې وخـتم

قسمت که مې ښه بولئ نو له دې نه بل څه نه شته
بـس دا چـې پـه نامـه د پښـتنو کـې وخـتم

د حسن په زنځير چې نن د عشق زندان کې بند دي
محبـه! نـور نـو هغـو لېونـو کـې وخـتم.

محب الله خپلواک
۱۳۶۲ل کال

غزل

زما د هيلو سره ګلان بيا په خندا ښکاري
ځکه رقيب بيا په غمو کې په ژړا ښکاري

خمونه تش جامونه تش دي د يارانو زموږ
ځکه خو ورانه ميخانه نن خوا په خوا ښکاري

کله چې کېږدي په چمن کې قدم مينه زما
د ګل په ښکلو ښکلو سترګو کې حيا ښکاري

نن مې په لاس کې د ساقي پياله د مى وليده
ځکه شراب راته جامو کې په نڅا ښکاري

کله چې ګورم د اشنا سترګو ته مينه باندې
په کې اميد او سور ارمان مې د سبا ښکاري.

زهره څپه

غزل

یو وار مې ته په مړوندو ویده که
بیا مې په خاورو او ایرو ویده که

زه د مودو په لمرو سوی یمه
ته مې د زلفو په کمڅو ویده که
زه د ګلشن ګلونه نه غواړمه
خزانه ته مې په اغزو ویده که
ګوندې رباب مې ستا کې درد در قرار
مطربه لږ مې په نغمو ویده که
ولې دې لرې کړم له ځانه څخه
لږ مې په خپلو زنګنو ویده که

زه قدردان پاس په هوا چې راغلم
ما لکه زیری په بڼو ویده که.

محمد یوسف قدردان

غزل

چې د وينو مې ښکاره سره فوراه شي
غير ددې نو ای دلبره څه چاره شي

دا پرهر دې په تصوير کې د خيالونو
که د هيلو غوټۍ خاندي راښکاره شي

ای د مينې رقيبانو ځان ته ګورئ
دا کارونه به د خلکو تماشه شي

ښه شوی چې وي تير کې د اهونو
رنځېدلی، در په در او اواره شي

چې ښکاره شوه زما اوښکو کې شوه پټه
ارمـــاني يمــه ترخــو چــې دوبـــاره شـــي

صـبر نـه لـرم پـه عشـق کـې نـه پـوهېږم
پـه دې کـار کـې مـې زړګـی پـاره پـاره شـي

کــه تــه يــو ځلــې نظــر وکــړې دلبــره!
د جمشـيد ځـای بـه تـابوت نـه ګهـواره شـي.

جمشيد

۲۱/۱۰/۱۳۶۲

پښتنې انداز

ستا کـه پـه وعـدو پسـې وعـدې نـه وای
جـوړې بـه د اوښـکو قـافلې نـه وای

مـا بـه بـې شـک هلـه بـل نیـولی وای
یـار مـې کـه ولاړ منګـولې سـرې نـه وای

خیـر کـه ستـا د عشـق پـه اور کـې سـوی وای
بـل کـه د اغیـار پـه اشـارې نـه وای

ژونـد بـه حوصـله وختـه خـوړلې وه
سـتا دغـه ترخـو کـې کـه خـوږې نـه وای

مـا بـه درتـه هلـه برنـد کتـل کـاوه
سـتا کـه هـر انـداز د پښـتنې نـه وای.

علم

غزل

اخلـــو بـــه قـــدم د اور پـــه مـــخ بـــه ځـــو
نـــه بـــه کـــوو غـــم د اور پـــه مـــخ بـــه ځـــو

ســـتورو تـــه بـــه ګـــورو لنـــډوو منـــزل
نـــه بـــه کـــوو دم د اور پـــه مـــخ بـــه ځـــو

وایـــو بـــه ملګـــرو دا یـــوه او بـــس
کـــور تـــه د صـــنم د اور پـــه مـــخ بـــه ځـــو

ځـــو بـــه د منـــزل تـــر رســـېدو پـــورې
اخلـــو بـــه قســـم د اور پـــه مـــخ بـــه ځـــو

پـــوه کـــه مـــې پښـــتون اشـــنا پـــه دې نـــه شـــو
ســـوځو بـــه قلـــم د اور پـــه مـــخ بـــه ځـــو.

علم

غزل

ستا که د زلفو سلسلې خورې ورې پرتې دي
دلته له غم نه ډکې شپې اوږدې اوږدې پرتې دي

راشه ته وګوره د زړه خونه چې څه دي په کې
ډېرې خبرې او ګيلې نوې زړې پرتې دي
تول اميدونه شول بدل په حسرتونو باندې
ځکه مې اوښکې په ګرېوان د ميکدې پرتې دي
ما سره څه دي ای رقيبه نور مې مه ځوروه
ستا د کردو مې په زړګي ډېرې ترخې پرتې دي
کله چې راشمه له خوده بې خودۍ دنيا ته
بس هره خوا کې خوشالۍ دي او مزې پرتې دي

دا ابتدا ده د منزل لاانتها چېرې ده
د يار درشل ته خو لا ډېرې ورځې شپې پرتې دي.

علم
۳/۲/۱۳۶۶

پښتنه مینه

د زړه محفل کې مې ستا مینه په نڅا ښکاري
ځکه ویجاړه راته دا ښکلې دنیا ښکاري

ستم جفا دې د زړه کور راته پخوا وران کړی
که راته خاندې ما ته هم ظلم، تعدا ښکاري
هر دم مې هیلې ارزوګانې د زړه کور کې ګرځي
په هرې هیلې کې قسم دی چې نوم ستا ښکاري
که د حسرت اوښکې په مخ مې بارانونه جوړ کړي
ماته د یار په درد او غم کې لادوا ښکاري
د زړه قطرې مې ستا د مینې ناکردو ته ورکړې
زخمي زخمي زړه ته مې دا مینه شفا ښکاري

د پښتنې مینې د ننګ او پت ساتو په خاطر
د پلوشې مینه کې یو جهان حیا ښکاري.

پلوشه ساپۍ

د کاکاجي صنوبر حسین د غزل په اقتضا

غزل

بیا که مې له زړه وتې چغارې دي
خدایږو چې د مینې داسې چارې دي

زړه چې مې زخمي شو د جفا په تېغ
ښکاري چې دې سترګې لاخونکارې دي

کله به یوځل هم خطا ونه کړي
دا پښتني سترګې حیا دارې دي

ته راشه د اوښکو قافله ګوره
ستا راتلو ته ناستې انتظارې دي

زه خـو سـتا د عشـق ځپـه کـې خوښـه یـم
ځکـــه اند یښـــنې رانـــه فـــرارې دي

هم چې مې په سترګو کې ستا عشق ساتم
دې کـــې د پښـــتو ســـپېڅلې لارې دي

کـــړی مـــې تکـــل د مینـــې لاړ کـــې دی
خیـــر دی پلوشـــې تـــه کـــه دشـــوارې دي.

پلوشه ساپۍ

دا کور یوازې ستا دی

ما ستا په سترګو کې دنیا ولیده
د مینې دنیا
د هیلو کور مې په کې جوړ کړ
ستا عشق په کې مېلمه و
او مېلمه به مې ساتلو
ما ویل چې
دا مېلمه مې خفه نه شي
دنیا به مې د مینې ونړېږي
خدای مه کړه
چې کورګی دا ستا د مینې
ویجاړ شي په غمونو

دردونه ژړاګانې به ترې واخلم
بس ته په کې مېشته شه
دا کور زما د هيلو
ستا د مينې ستا د عشق دی
يوازې ستا پښتونه!
ستا پښتو زما حيا ده
بس ته په کې اوسېږه
دا کور يوازې ستا دی.

پلوشه ساپی

غزل

وخته تا له ورځو شپو سره اشنا کړم
تا د ژوند له تقاضو سره اشنا کړم

ما يوازې مسافر ګڼلو ځان خپل
مسافت له قافلو سره اشنا کړم
هسې ما به بې مقصده قدم واخيست
خو تاريخ له فيصلو سره اشنا کړم
په خپل خيال به مې هدف ځان ته نږدې کړو
اوس منزل له فاصلو سره اشنا کړم
که هر چا مې لار جدا کړه جدا نه شوه
اخير ويني له نسلو سره اشنا کړم
چې کيدې په کې خبرې ستا د حسن
عشق له هغو محفلو سره اشنا کړم

زما بهار په قابو خپل نه دی خپل زړه هم
وايه څنګه سلسلو سره اشنا کړم.

تېمورشاه بهار

د وطن هجر

چې افغان له بل افغان نه جدا کېږي
د نفاق ډیوه به نوره هم بلیږي

نو راځئ ورونو راځئ چې سره یو شو
په بېلتون باندې وطن ټول خرابیږي

د وروري لاسونه ورکړئ وطنوالو
په وروري باندې هر څه زموږ جوړیږي

بل د جنګ لمبې د عشق په اوبو مړې کړئ
د ژوندون جرس په دغه ښه غږیږي

دغه خوږ وطن ته راشئ عطا وایي
چې دا خوږ وطن په هجر کې کړیږي

عطامحمد

غزل

د زلفـو تسلسـل کـې چـې تیـارو تـه رسـېدم
پـه جګـو ټیټـو لارو امیـدو تـه رسـېدم

دا ټـول ښایسـته چمـن شـولو زمـا پـه وینـو رنـګ
چـې زه کلـه دا سـتا د زلفـو غـرو تـه رسـېدم
مـات نـه شـولو نـن مرګـه دا زمـا پښـتني هـوډ
قاصـده پـه همـت خپلـو وعـدو تـه رسـېدم
ماڅـان کړلـو پیـدا ستا د ښایست په تصـور کـې
پیـدا مـې نـه کـړې تـه کـه زولنـو تـه رسـېدم
پـه اور د جـدایۍ شـوله څـواني زمـا لـوګی
پـه طمـع د وصـال وم سـرو لمبـو تـه رسـېدم

اشـنا د ښایسـته او د خـوږې مینـې لـه لاسـه
کـه نـه زه کلـه دې شـاړو مېـرو تـه رسـېدم.

عبدالله پانوس
۱۳۲۲/لیندۍ/۲۵

غزل

چې د یار په ښادۍ ښاد وي اغیار نه دی
وفادار دی ستا له مینې بېزار نه دی
دا تیارې د انتظار په ما خورې دي
که د هجر توره شپه ده سهار نه دی

خلک ولې لېونی وماته وایي
لېونو سره خو هېڅوک غمخوار نه دی
که مې ولیدې په ویښه نو دیدن دی
د خوبو دیدار حساب په دیدار نه دی

انتخاب مې د یو ګل وکړ ګلشن کې
چې یو یار لرمه بل مې په کار نه دی
د غمونو په یرغل کې شو یوازې
که بدر د خوشالۍ طلبګار نه دی.

شفیق احمد بدر

غزل

د هجــران پــه تــورو شــپو کــې مــا ژړل
پـــه اهونـــو اســـوېلو کـــې مـــا ژړل

تـــه د چـــا شـــې د رقيـــب شـــې کـــه زمـــا
ټولـــه شـــپه پـــه دې ســـوچو کـــې مـــا ژړل

بـــې لـــه هجـــره څـــه دی کـــار د مینـــانو
د وصـــال پـــه اند ېښـــنو کـــې مـــا ژړل

اشـــنا څنګـــه بـــې خبـــر وې زمـــا لـــه حالـــه
چـــې پـــه اوښـــکو شـــوګیرو کـــې مـــا ژړل

تـــه د چـــا د وربـــل ګـــل یـــې نـــه پـــوهېږم
ســـتا پـــه یـــاد ترخـــو شـــېبو کـــې مـــا ژړل.

ساجده عبدالله میلاد

غزل

تولــه شــپه غــم د جانـــان مـــې ژړوي
تـــورې ســـترګې اوچـــت شـــان مـــې ژړوي

پـــه ژړا او پـــه غمـــو شـــوه ځـــواني تېـــره
هـــر يـــو دم غـــم د هجـــران مـــې ژړوي

د احســـاس د اور پـــه غبـــږه کـــې لـــوبېږم
د يتـــيم ځيـــرې ګرېـــوان مـــې ژړوي

تـــول عـــالم شـــو خبـــر دار زمـــا لـــه مينـــې
چـــې خبـــر نـــه دی جانـــان مـــې ژړوي

زمـــا مينـــه زمـــا هيلـــه زمـــا ژونـــد دی
ســـتا يادونـــه ســـتا ارمـــان مـــې ژړوي.

ساجده عبدالله میلاد

شاهین نظر

حسنه په لېمو مې ولې ته ولې
دومره په تېغو مې ولې ته ولې

غوڅ دې کړه نظر رانه شاهین نظر
بس دی په پنجو مې ولې ته ولې

خیر که ته برېښنا مې تر نظر شولې
نور په تهمتو مې ولې ته ولې

ما که ګناهکار د خم په غلا نیسې
بس نور په توبو مې ولې ته ولې

پرېږده د عقبی خبرې هلته کړو
دلته په ښېرو مې ولې ته ولې.

حبیب الرحمن قربانخېل

غزل

د زړه پـه سـر بانـدې اشـعار لیکمـه
پـه کـې ښایست ستا د رخسـار لیکمه

کلـه ګلشـن کـې لـه ګلونـو سـره
زه افسـانې د ګـل او خـار لیکمـه
سـپېرو بـادو کـې د خـزان زه مـدام
خـوا،ږه بیتونـه د بهـار لیکمـه
تـل دا سـتانونه بـه زه سـتا د جفـا
د بېلتانـه پـه هـره لار لیکمـه
شـرمېږې تـه زمـا پـه خـږو جـامو
سـتا بـه دغـه پېغـور و عـار لیکمـه

زه مبـارز د زړه پـه وینـو بانـدې
د خپـل جانـان شـرین ګفتـار لیکمـه.

عبدالغني مبارز

پسرلی شو

د وطـــن پـــه جگـــو غرونـــو
نـــوی ســـاز زمزمـــه کېـــږي

د ســیندونو پــه موجــو کــې
د ژونــدون نغمــه تــاوېږي

د ســپېرو خــاورو لــه منځــه
ســـره ګـــلان پورتـــه جګېـــږي

وچــې دښــتې شــوې ګلونــه
بلبــل خــوښ دی او خنــد ېږي

د مرغـــــانو کتارونـــــه
د ګلشـــن پـــه لـــور خـــوځېږي

مصـــلحت کـــړی ګلانـــو
غـــر او ســـمه زرغـــونېږي

پـــــه بلبلـــــو بوراګـــــانو
حقیقـــــي اختـــــر جـــــوړېږي.

محمد ظفر تنہی

غزل

شـېبې شـېبې د اوښـکو وروې چـې رانـه ځـې
چـړې مـې پـه زخمونـو ښـخوې چـې رانـه ځـې

د نـاز خنـدا چـې وکـړې پـه نـازکو نرمـو شـونډو
غـوټۍ د سـرو ګلونـو غـوړوې چـې رانـه ځـې
ويـده ټپونـه ويښ کـړې چـې د نـاز پـه قـدم راشـې
نـرۍ، نـرۍ پـرې مـالګې دوړوې چـې رانـه ځـې
د هيلـو بـڼ مـې وسـپړې ګلونـه پـه خـزان کـې
د سـترګو پـه ښـو يـې رژوې چـې رانـه ځـې
ځيګـر خـو مـې لاهلتـه پـه ټوپونـو بانـدې راشـې
پـه تـګ کـې چـې دې سترګې جنګوې چې رانـه ځې

سور داغ دې د سرو شونډو د هوس پر شونډو پرېږده
يـو ځـل خـو بـه مـې ګلـې ښـکلوې چـې رانـه ځـې.

ملوک هوس
۱۳۶۲ل کال

د اوښکو پیغام

د یـــار خیالــه رانـــه ځـــي او کـــه نـــه؟
لــږ پــه قـــراره مـــې پرېـــږدي او کـــه نـــه؟

ځــه رانــه لاړ شــه نــور مـــې مــه ځـــوروه
تــه چېرتــه کــور کلــی لــري او کــه نــه؟

د زړه لــه حالــه خــو مــې تــه خبــر یــې
مغـــرور اشـــنا هـــم خبـــروي او کـــه نـــه؟

د زړه پــردې مــې لــه زخمــو ډکــې دي
یــو څــو پټــې پــرې لګــوې او کــه نــه؟

چــې یــو پیغــام درتــه د اوښــکو درکــړم
هغــه مــې یــار تــه رســوې او کــه نــه؟

وختــه بلــد شــوم لــه غمونــو ســره
پــه مــا دې زور نــور ازمــوې او کــه نــه

هوســه! تــش خــو دې کــړ زړه پــر کاغــذ
نــور دې غــزل اوس ختمــوې او کــه نــه.

ملوک هوس

۱۳۶۲ل کال

د محبت کلی

د ښکلا ګل دې د کمڅو په څوکو
د هر عاشق په زړه داغونه وهي

د حسن تېغ دې د مین په زړګي
څرخي راڅرخي او ټپونه کاږي

د ناز چاړه دې هوسېږي دې ته
چې مې د زړه پردې سورې سورې کړي

تور لونګین دې د سینې په دښته
په اوږدو لارو کې کاروان ځغلوي

ځان رسوي د محبت کلي ته
چې ورته یوسي د خوښیو زیری.

ملوک هوس
۱۳۶۲ل کال

د ارمان غېږه

باداره پرې مې نږده چې مړ شم د ارمان په غېږ کې
لکه بېوسه يو انسان د بل انسان په غېږ کې

د سرو ګلونو په موسم کې راته ګوره خدايه
زه لکه ژېړه پاڼه پروت يم د خزان په غېږ کې

سترې فکرونه په ځانګو کې د حسرت ځنګوم
لکه چې کونډه ځنګوي خپل يتيمان په غېږ کې

د ژوندانه فلسفه څه ده دا و چاته معلوم
په دغه باب کې حقيقت پټ د زبان په غېږ کې

د لېوني غوندې همېش و وخت ته ژاړې څه له
د وخت خوړلي نه جوړېږي د لقمان په غېږ کې

زما همدغسې مسکن او منزل نه دی معلوم
لکه حالات چې خوري څپې تل د خفګان په غېږ کې

ګومان کول که ناروا دي خو عالمه دلته
فکر ټالونه خوري اکثره د ګومان په غېږ کې

لکه توپان چې سيمه رنګه کړي سېلاب راولي
داسې مې اوښکې نن ورغړي د چشمان په غېږ کې

هېڅ رحماني نظر چې خدايه په شهزاد ونه کړې
ښه دی چې ګرځي لېونی ستا د جهان په غېږ کې.

فيض محمد شهزاد

غزل

د زړه په سر سودا خو ما پرېښوده
اشنا که تا راته رښتیا پرېښوده

خود به ځنګېږي د غرور په نیلو
ما د تورتم په سر رڼا پرېښوده

د امید ګل راته اغزي اغزي شو
سلګو د اوښکو مې ژړا پرېښوده

ملامت نه یم سرې لمبې دي اشنا
د خاطرو لمنه تا پرېښوده

ظاهر غلط شو ستا په ښکلې موسکا
دې فیصلې ته یې دنیا پرېښوده.

ظاهر شاه، ظاهر
۲/۱۱/۱۳۶۶

غزل

راپورې بلې سرې لمبې شي چې ځې
د امیدو ډیوې مې مړې شي چې ځې

خپل لېوني زړګي ته څه ووایم
ستا نه یې ډېرې شان ګیلې شي چې ځې

د بېلتانه پر هر رغېړې کله
د غم شپې راته نږدې شي چې ځې

جرګه د خیال مې چاته ولېږمه
چور مې دهیلو قافلې شي چې ځې

ظاهر تنها دجنون کلي کې شو
په اوښکو سرو یې سترګې سرې شي چې ځې.

ظاهر شاه، ظاهر
۱۵/۱۰/۱۳۶۲

سوې سواره

نور نو کروندې ته د ګودر له لارې نه ځمه
بیا به د کوڅې په ملا کې ستا سترګو ته نه ګورم
په مړاوي غلچکي نظر
نور به دې نامه سره په شونډو کې
مړاوې موسکا نه راځي
پرېږده د غنمو درمند وسوځي
پرېږده چې د ګلو دلۍ اور واخلي
پرېږده چې ډېران شي د ارمان کلې

پرېږده د ځبېړيو ځنګل وسوځي
چې سوې
خوله مې خاورې کړي!
دلته يوه دنګه ځېړۍ ونړېده
خاورې شوه
مځکو ته مې مه راځه
سوې سواره ده وږي نه شته دي
سترګو ولې نه ژاړئ په مينې پسې؟

احمد تکل
۲۰/۲/۱۳۶۲

غزل

په زړه پر هار دی راله خوب نه راځي
خپه دا خوار دی راله خوب نه راځي

شپې د شپو چې په راتلو شمېرمه
لرې یې شمار دی راله خوب نه راځي

طبیبه ستا د راتلو لارې څاري
روح مې بیمار دی راله خوب نه راځي

لارې پردې دي په هر لور چې ګورم
پردېس نګار دی راله خوب نه راځي

د شپو تندي کې چې رڼا ښکارېږي
راروان یار دی راله خوب نه راځي.

فریده هوډ

غزل

وژنمــــه دې نــــن راتــــه اشــــنا ووې
مــــا وې زه منمــــه څــــه چــــې تــــا ووې

لــږ خــاطر بــه کــړې د رقیــب مــخ کــې تــه
ډېــر پــه احتــرام مــې ورتــه دا ووې

عشــق کــې مــې مــرګ خــوښ پــه څــو څــو وار دی
ماتــه کــه یــې تــش دا پــه ادا ووې

بې تا نه مې مرګ د رب په کار نه دی
دروغ دي که صنمه تا رښتيا ووې

دار باندې منصور چې خپله وخاته
تا د امتحان ځنګه نن بيا ووې

اور ته د غرور چې عشق ورودانګل
عقل و حيران چې راځه ما ووې

خپل زړه کې دوکه او فريب نه لرم
ځکه مې الفاظ ساده صفا ووې

ودې ښود غزل اسراره طرح کې
خيال دې د حمزه په ملګرتيا ووې.

سرزمين اسرار

د ښایست اثر

چې سترګې د یار ګورمه جامونه راپه یاد شي
و مخ ته یې نظر کړم سره ګلونه راپه یاد شي

د سترګو په کتو یې زه بې خوده په نشه شم
چې شونډو ته یې ځیر شم سره لالونه راپه یاد شي
دا حسن دا ښکلا او دا جمال چې د یار ګورم
دا ښکلي پوښتني دا اسمانونه راپه یاد شي
دا توري زلفې ګورمه په څټ یې را اړولي
میدان د پاړوګرو کې مارونه راپه یاد شي

ښایسته دا دنګه ونه دې مثال د تنکۍ لښتې
اثر یې په ما زیات دی چې شعرونه راپه یاد شي.

ملالۍ ساپۍ

۱۳۶۴ل کال

توده مینه

که مینه غواړې د وطن مینه درنه مینه ده
تر ډېرو ښکلو د وطن مینه ښایسته مینه ده

دا هسې مینه ده چې هېڅ یې هېرولی نه شم
زموږ د ګران وطن سپېڅلې پښتنه مینه ده

د وطن مینه کې وفا ده ای پښتونه وروره
ژر شه وردانګه دا د حورو عجیبه مینه ده

په مینه سرور کول دا د هر مین دنده ده
د خپلواکۍ تینګول زموږ دیرینه مینه ده

رب نه مې غوښتي چې په دې مینه کامیابه شمه
د ملالۍ له جوشه ډکه دا توده مینه ده.

ملالۍ ساپۍ

شهید ته

شهیده له سپېڅلې عقیدې نه دې ځارېږم
د ورو، ورو بچیانو له نارې نه دې ځارېږم
د غیرت په اور کې تاوې دې جذبې نه دې ځارېږم
په ګولیو بهېدلې وینې سرې نه دې ځارېږم

ما قسم کړی دی ستا په اسوېلیو
چې دښمن به دې هر ځای کې زه په دار کړم
د دوزخ د اور لمبو ته بې ګذار کړم
په نازک تټر بې بل د اور انګار کړم

که مې نه کړې ډېوې ستا د ارمان بلې
بیا مې مه بوله پښتون، له پښتنو به نه یم
شال راپه سر دجنکو کړه له زلمو به نه یم.

فیض محمد تصور
۱۳۶۵ل کال

د وينو وياله

د جنګ په اور کې سوزېدلای نه شم
نور نو د خلکو غم زغملای نه شم

اوښکې تويېږي بې بها د خلکو
دا مرواريد ارزانولای نه شم
زړه مې چاودلی په غمونو کې دی
دا خوار زړګی زهيرولای نه شم
د ځوانو هيلو ځوانيمرګه ځوانان
په سره کفن کې ښخولای نه شم
بس بوره مور او ځوانه کونډه ناوې
د غم په تال کې زنګولای نه شم
نور د افغان په ښايسته وطن کې
ويالو د وينو ته کتلای نه شم

پرېږدئ افق د خوشبختۍ وځلي
د غمو پېټی په شا وړلای نه شم.

عطيه افق

امتحان

خیال یې و زړه ته تسلا راولي
مړو امیدو ته مسیحا راولي

مینې خو داسې چارې وکړې په ما
چې هر نفس ته نوم دا ستا راولي

پربېږده د سترګو ننداره دې وکړم
د زړه تیارو ته مې رڼا راولي

وخت امتحان د مینې اخلي راځم
ځکه بېلتون راته بیا بیا راولي

پښتني اوښکې به جرګه کړم ورته
که مې یو ځل راته اشنا راولي.

عطیه افق

د کاڼو باران

وربښمین تارونه به د زلفو څه کړم
څیرې ګرېوان چې پرې ګنډلی نه شم

د خولې خبرې خو دې ډېرې وکړې
خو په عمل کې څه لیدلی نه شم
دا خپل لاسونه به مړوند کې غوڅ کړم
چې د قصاب زړه پرې راکښلی نه شم
رنګ ته مې وګوره په خپله پوه شه
حال د زړګي درته ویلی نه شم
هسې مې سبزې په لمبو کې ولې
زه یو قوت یم ورکېدلی نه شم

وخت دې باران د کاڼو وکړي پر ما
زه یې پښو ته ټیټېدلی نه شم.

امان الله غلجی
۱۳۶۴ ل کال

غزل

محفـل کـې شـول د سـيمې عاشـقان لمبـه لمبـه
پـه شـمع چـې شـي څنګـه پتنګـان لمبـه لمبـه

ښايست دې د سپوږمۍ غوندې ځلېږي په جهان
پـرې ځکـه شـول د کلـي هلکـان لمبـه لمبـه

راځـه چـې يـو تربلـه کـړو د مينـې دنيـا جـوړه
چې عشق باندې مو شي ټول غمازان لمبه لمبه

اوس بـس کـړه لـږ خـو پرهېـزده د جفـا لمـن دلبـره
سـتا حسـن مـې د زړه کـړ ټـول ارمـان لمبـه لمبـه

تـر څـو بـه درتـه ناست زه عـالم زېب يم په اميـد
خوښـي مـې ټولـه کړلـه سـتا هجـران لمبـه لمبـه.

عالم زېب

کاږه کاته

پتنګـــه! عشـــق تـــه پـــه لمبـــو وګـــوره
شـــمعې! ژړا تـــه پـــه نخـــرو وګـــوره

دلتـــه د نـــاز پـــه خوبـــو ســـر نـــه شـــې تـــه
د مینـــې کـــور تـــه پـــه درنـــو وګـــوره

کـــاږه کتـــل پـــه ســـترګو ونـــه کـــړې تـــه
لـــیلا ښایســـت تـــه د پښـــتو وګـــوره

نظـــر د بـــدو پـــه زړه ځلـــه ســـاتې
دا هـــــدیره د پښـــــتنو وګـــــوره

لـري غیـرت پښـتون پـه سـر کـې همېش
جبــل تـــه روان پـــه زولنـــو وګـــوره

دلتـــه مېړانـــه د خوشـــال پرتـــه ده
دا لـــه غیـــرت ډکـــه زانګـــو وګـــوره

دا د پښـــتو د حســـن ډکـــه کـــلا
یـــو ځلـــې بیـــا پـــه تـــاریخو وګـــوره.

لعل پاچا

د هیلو کاروان

د سوي زړګي حال مې له تصوير نه وپوښته
نیمګړې ارزوګانې مې تقدير نه وپوښته

د هیلو کاروانونه مې منزل ته نه رسېږي
د اوښکو سېلابونه مې ضمیر نه وپوښته

ما جوړ ورله امېل کړو مرغلرو نه د اوښکو
اشنا پروا ونه کړه دې تقصیر نه وپوښته

تنکۍ هیله د زړه نه مې په شونډو کې سلګۍ شوه
سلګۍ بیرته ستنه شوه دې تاثیر نه وپوښته

د سترګو په ګرداب کې مې د وینو جوړ ډنډونه
دنیا په کې غرقیږي اوس تدبیر نه وپوښته

د خیال نیله یې ونښته د زلفو په ولول کې
خلاصی یې ترینه نه شته له زنځیر نه وپوښته

د یار په غېږ کې خوښ دی هیله من د وصال تږی
هجران ځپلې سترګې له شوګیر نه وپوښته.

محمد قاسم هیله من
۱۸/۱۰/۱۳۶۵

د هیلو غوټۍ

هلته د دنګو پر تمناکو غرونو
لویې ورشو او زرغونې لمن کې
د ګڼو ونو
د تریخ سیوري لاندې
یوه هسکه کېږدۍ
د ازادۍ او خپلواکۍ په وړانګو
لکه د لمر داسې روښانه ښکاري...
یوه سپوږمۍ د کېږدۍ خوا کې ناسته
سترګې (یې) په لوړو څوکو
د لویو غرو لګېږي
ورته ناپایه دښته
د لمر په وړانګو ښکلې
څپه څپه ښکارېږي

او لکه:
تانده غوړکه
د پسرلي په موسم
ورو ورو غوړېږي
او بیا ټوله ګل شي...
داسې د پېغلې په ماشوم زړګي کې
یوه د هیلو غوټۍ
د غوړېدو په خاطر
سر راوباسي له ګرېوانه وایي:
کاشکې ما هم د یو ناپایه دریاب
د قهرجنو څپو
ماتې کښتۍ ته د ساحل په هیله
لار ښوولای!

محمد قاسم هیله من

ای هېواده!

ای هېواده زه پر تا باندې مین یم
ستا په مینه کې د زړه په سر خوږمن یم

ستا ښادي زما ښادي ده غم مې غم دی
ستا د مینې په اور سوی لوغړن یم

لافې نه وهم واقعیت درته وایم
ستا په سر زه تېر له خپل سرمال او تن یم

له امو تر سمندره زما کور یې
ستا د عشق په اور کباب په ټول بدن یم

ستا له مینې په هېڅکله منکر نه شم
زړور یم داسې نه ده چې ډارن یم

عقیده مې ده کامله په دې پوه یم
چې زه ستا په هر دښمن باندې سوبمن یم

ستا له هر رښتیني دوست سره دوست اوسم
ستا له هر وحشي دښمن سره دښمن یم

په یو لاس کې مې قلم بل کې مې توره
ښه هرچا وته څرګند پرون او نن یم

ته مې ساه یې ته مې ژوند ته مې وجود یې
ستا په لار کې باعزته او پتمن یم

له هغې لارې چې ته پرې زرغونېږې
وابه نه وړمه هم تل به په رفتن یم.

لاهور ټکر

پښتني حيا

اوس چـې مـې پـه زړه کـې اند پښـنې راځـي
وايـي چـې جانـان سـبا دلـې راځـي

لاړې بـه جـارو پـه خپـل ښـو کړمـه
ګـوره چـې د ورځـې کـه د شـپې راځـي

بيـا بـه پخـوانۍ مينـه تـازه کړمـه
خيـر کـه مـې حيـا د پښـتنې راځـي

راشـه کـه راځـې تـه د زړه کـور تـه مـې
کـور کـې د زړګـي مـې ولـولې راځـي

سـتا پـه انتظـار کـې زه رڼـا يمـه
اوښـکې مـې پـه سـترګو کـې رڼـې راځـي.

شفيقه رڼا
۳/۱۰/۱۳۶۵

نرګسي لېمه

دا ستا د نظر یاد مې په خیالونو کې راناځي
هوس مې د زړګي په پیوندونو کې راناځي

د هجر توره شپه کې د وصال شمع لګېږي
پتنګ له ډېره شوقه غورځنګونو کې راناځي
حیا د پښتنې ده چې پلو ونیسي مخ ته
رخسار یې د حیا په سروګلونو کې راناځي
د سترګو په نګاه باندې دې زړه زما زخمي کړ
هر زخم د زړګي مې خنجرونو کې راناځي
خزان د بېلتانه مې د خوښۍ پسرلي یوړ
نرګس غوندې لیمه په بارانونو کې راناځي
رڼا شوله ځپه ځپه د مینې سمندر کې
د عشق هره ځپه یې په موجونو کې راناځي.

شفیقه رڼا

کتل

ستا په یاد کې یاره عالمونه هېرومه
د زړه په درد او غم کې پرهارونه هېرومه

په وخت د سحرګاه باندې شبنم په ګلو پرېوزي
ارمان د وصل را چې خپل دردونه هېرومه
د زړه مرغۍ مې والوته اسمان ته بې وزره
دیدن سره د یار دا پروازونه هېرومه
ته ګل د بیابان شولې و هرې خواته خاندې
د ګل په دې خندا کې ستا غمونه هېرومه
د مینې ګل خزان شو د ظالم بېلتون له لاسه
خزان ته د هر ګل مې خپل اهونه هېرومه

دا ستا کتل مې یاره ټول وجود راته لمبه کړ
رڼا ته د لمبې مې خپل اورونه هېرومه.

شفیقه رڼا

آه

د اسمان په مخ دا آه دی که زړګی دی پاره شوی
دا شفق دی په اسمان کې په وینو دی لړلی

یا اثر دی پاتې شوی د مظلوم شهید د وینو
یا لمن د کوم خونخوار ده که فریاد دی راوتلی

یا غوغا ده د مظلومو د اسمان سترګې سرې شوې
یا نګارې مخ سور کړی که عاشق یې دی وژلی

یا د پېغلې پښتنې مخ له حیا څخه سور شوی
یا یې سور سالو په سر دی که پلو یې دی نیولی

د اسمان لمنه سره ده که شین شوی لاله ګل دی
یا یې ټیک پر تندي ایښی که مین په زړه داغلی.

شفیقه رښا

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبو رغړي
مينه مې خوږلن کې په انګار او په ايرو رغړي

نن راته په سترګو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هيله مې له دې هم د سکروټو په سرو رغړي
څومره د اميد په مينه نازي مې ګوګل کې زړه
عشق باندې په مالګو کې په خپلو پرهرو رغړي
چا د اور په سترګو کې ليدلې د اوبو مينه؟
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي
بيا نازکو نرمو له ازمون نه پښې وکښلې
موږه مټکورو سره چېرته په اغزو رغړي

ښکل به مې اميد کړي د سره حسن اننګي په عشق
ځکه چې نن وخت ورته په پښو کې په توبو رغړي.

اسمعيل

د ماضي خندا

د آه په تاو عشق لېوني وخندل
شونډو د ګل کې چې اغزي وخندل

عقل به وناخي احساس ته خجل
حسن د غم کې که ښادي وخندل

دود شو تکل د اسوېلیو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وخندل

د ګل خندا یې په لمبو ونیوه
سیلۍ په مینه د سپرلي وخندل

نور د سبا د حسن شونډې مښي
په توند شمال باندې ماضي وخندل.

اسمعیل
۲۰/۲/۱۳۶۲

د اوښکو جنازې

پــر ســوي مــخ مــې دي روانــې سلســلې د اوښــکو
راتــه خنــد بړه او کــوه مــې تماشــې د اوښــکو

چــا مــې پــر شــونډو د خنــدا د څپــې ځــل ونــه لیــد
عشــقه ګــرم نــه یمــه راغلــې مرحلــې د اوښــکو

د کــوم احســاس لــه خــولې نــه وځــي د زګېرویــو کتــار
چې د شعر سترګو نه مې خوشې دي ویالې د اوښکو

څومره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخ کې ږدي پیالې د اوښکو

دا به تصویر د چا د ویر وي انځور کړی قلم
ځکه یې نوکې نه تویېږي ترانې د اوښکو

ښنګه به ګاټي متکور نه شي د سترګو زما
چې شپه او ورځ ترېنه تاوېږي سرې لمبې د اوښکو

شي به کړې د یار مغرورې سترګې عقله که نه؟
چې ورته یوسم ستړې شوې اند ېښنې د اوښکو

ستا د لذت ناظر دې سېزي د عشق هیله زما
اخر به وړم د خندا کټ کې جنازې د اوښکو.

اسمعیل
۲/۲/۱۳۶۲

متکور

زه د ارمان لپاره
لکه د جوارو دانه
د اور بټۍ کې
د ازمون په ګوتو
په مینه مینه
په اور واوښتم راواوښتلم
خو د لمبو له تاوه
سپینه پولۍ نه شولم
او د خوږې مینې د عشق له زوره
د اور لمبو کې
متکور پاتې شوم.

اسمعیل
۲۷/۱۲/۱۳۶۵

د محمد اسمعیل یون لنډه پيژندنه

محمد اسمعیل یون د حــاجي محمــد خان زوی پـــــر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګـــار ولســوالۍ دنیـــازیو پــه یــوې روښــنفکرې کــورنۍ کې زیږیدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د «پوهندوی» علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د «کابل پوهنتون»، «هیلې» او «شمشاد» مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې «معارف» مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، د دې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې د لومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا د دې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان

د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندبیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول

اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس دمشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی،په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو

«دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې» او«د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې» د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې،سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې

• هیلې	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• نیمګړي ارمانونه	د حیران شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د نازو انا یاد	د سیمینار د لیکنو ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د استاد الفت نثري کلیات	داستاد الفت نثرونه	درېیم ۱۳۸۷
• سیندونه هم مري	د اسحق ننګیال شعري منتخبات	دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  دپوهنوال روستارتره کي اثر — دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر — دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر — دويم ۱۳۸۷

د- يونليکنې

- د اماراتو سفر — د اماراتو يونليک — دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی — د اروپا يونليک — لومړی ۱۳۸۷
- دپښتنو ګون ترڅنډو — د امريکا يونليک — لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او ښننې

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه — دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری — دويم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود — دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زيانونه — دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت — شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل — دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې — دويم ۱۳۸۷
- ښېرنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي — دويم ۱۳۸۷
- اند يال خوشال — لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې — لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون — لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر — لومړی ۱۳۸۷

- مرکه او مرکې　　　　لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال　　　　لومړی ۱۳۸۷
- دکتابونو په ورېمو کې　　　　لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړېچ کې　　　　لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون　　　　لومړی ۱۳۸۷
- اوسنی رسنۍ　　　　لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟　　　　لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته دنور زغم او اوسېلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

HiLe

(Hoops)

The collection of young poets poems

Collected
By:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-00-6

د خپرونو لړ: (۱)